

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД МОНІТОРИНГУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ: КРИТЕРІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Наталія Авшенюк, д.пед.н, с.н.с.

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України,
Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти
м. Київ, Україна

Упродовж останніх п'ятнадцяти років у більшості європейських країн у межах розбудови загальноєвропейського освітнього й наукового простору відбувається динамічне реформування підготовки докторів філософії, що здійснюється на третьому рівні вищої освіти. В основу цих реформ покладено конститутивні документи, напрацьовані європейськими експертами під егідою Болонського процесу, до яких відносимо: Дублінські дескриптори (2005), Зальцбурзькі принципи (2005, 2010, 2015). Зазначені принципи стали поштовхом до суттєвих трансформацій у європейській системі функціонування докторату. Вони закріпили основний компонент докторантури як продукування й набуття знань шляхом самостійного здійснення індивідуальних наукових досліджень, визнаючи, при цьому, необхідність підготовки молодих науковців до розширення можливостей працевлаштування поза науковим сектором (EUA, 2010).

Одним із значущих результатів процесу реформування стало запровадження системи внутрішнього й зовнішнього забезпечення якості підготовки докторів філософії. Згідно з результатами дослідження, виконаного у 2018 р. Радою з підготовки докторів філософії Європейської асоціації університетів (EUA Council for Doctoral Education), 88% закладів вищої освіти (з 250, що взяли участь у дослідженні) створили внутрішню систему забезпечення якості в більшості докторських шкіл, а у 61% установ відбулася акредитація освітньо-наукових програм за участі зовнішніх агентств із забезпечення якості вищої освіти (Hasgall, Saene, Borrell-Damian, 2019).

Для України на сучасному етапі розвитку вітчизняної системи забезпечення якості вищої освіти, зокрема й для здобувачів ступеня доктора філософії, актуальним є вивчення кращих практик європейського досвіду з обґрунтування критеріїв вимірювання якісних показників підготовки наукових кадрів найвищої кваліфікації. Як свідчить здійснене дослідження,

до основних критеріїв, що використовуються установами для вимірювання якості діяльності докторських шкіл в європейських країнах, належать: 1) наукові публікації докторантів про результати досліджень; 2) час навчання у докторській школі; 3) відсоток докторантів, що завершили навчання; 4) належна кваліфікація викладачів докторської школи; 5) задоволення докторантів від навчання у докторській школі; 6) відсоток міжнародних докторантів, що навчаються у докторській школі; 7) загальний рівень інтернаціоналізації освітньо-наукового процесу у докторській школі; 8) відсоток грантового фінансування; 9) відповідність наукових досліджень соціальному запиту; 10) відповідність наукових досліджень пріоритетам економічного розвитку країни; 11) індикатори внутрішнього забезпечення якості (наявність наукового комітету, наявність практики рецензування результатів наукових досліджень тощо) (Byrne, Jørgensen, Loukkola, 2013).

Вивчення автентичної літератури за темою дослідження дає нам підстави для таких висновків: до трійки ключових індикаторів моніторингу якості підготовки докторів філософії зараховують: публікаційну діяльність про результати дослідження (76% інституцій); відсоток докторантів, що завершили навчання (72% інституцій); кваліфікацію викладачів докторської школи (66% інституцій) (Hasgall, Saene, Borrell-Damian, 2019). Насамперед, це свідчить про те, що в цілому вони спрямовані на оцінювання докторантів як самодостатніх молодих науковців з огляду на якість результатів їхніх досліджень, досягнення якої забезпечується за рахунок упровадження кваліфікованого наукового супроводу, наставництва, супервізії.

Ключові слова: забезпечення якості вищої освіти, критерії моніторингу, підготовка докторів філософії.

Література

Byrne, J., Jørgensen, T., Loukkola, T. (2013). *Quality Assurance in Doctoral Education—results of the ARDE project*. Brussels: EUA Publications, p. 36.

EUA. (2010). *Salzburg II Recommendations: European universities' achievements since 2005 in implementing the Salzburg principles*. Brussels: EUA Publications, p. 8. Retrieved from: <http://www.eua-cde.org/reports-publications.html>.

Hasgall A., Saene B., Borrell-Damian L. (2019). *Doctoral education in Europe today: approaches and institutional structures: survey*. Geneva: EUA Council for Doctoral Education, 40 p.